

15/1991. (XII. 24.) KTM rendelet

a Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Terület létesítéséről

A természetvédelemről szóló 1982. évi 4. törvényerejű rendelet, valamint a végrehajtására kiadott 8/1982. (III. 15.) MT rendelet 11. §-ának (1) bekezdése *a*) pontja és a 46. §-ában foglalt felhatalmazás alapján - az érdekelt miniszterekkel egyetértésben - a következőket rendelem.

1. § Védetté nyilvánítom Kaszonyi-hegy természetvédelmi terület elnevezéssel a Barabás község határában levő, az *1. mellékletben* felsorolt ingatlannyilvántartási helyrajzi számú, 159,8 hektár kiterjedésű területet.

2. § A védetté nyilvánítás célja a Beregi-síkból kiemelkedő szigetvulkán és a rajta kialakult fajokban gazdag állatvilágnak otthont adó, változatos növényvilág, az ezüsthársas szurdokerdő habitusu, valamint a kocsánytalan- dárdáskaréjú tölgyesek fás vegetációinak, a hegy gyeptársulásainak védelme és tájképi értékeinek megőrzése.

3. § (1) A természetvédelmi terület természeti értékeinek fenntartása, megőrzése és bemutatása a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságának a feladata.

(2) A Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Terület természetvédelmi kezelési tervét a *2. melléklet* tartalmazza.

4. § Ez a rendelet 1991. december 31-én lép hatályba.

1. melléklet a 15/1991. (XII. 24.) KTM rendelethez

A Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Terület ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számai

Barabás

0691-0704, 0706-0707, 0709, 0710/1-2, 0711/1-2, 0712/1-2, 0713/1-2, 0714/2, 0716/2, 0719/2, 0721/2, 0722, 0723/1-2, 0725, 0726/2-4, 0727-0729, 0736, 0739-0740, 0742, 0744, 0768, 0772/1-2, 0774/2, 0778/2, 0780/2, 0791/2, 0791/1, 0792/2.

2. melléklet a 15/1991. (XII. 24.) KTM rendelethez

A Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Terület természetvédelmi kezelési terve

1. Természetvédelmi célkitűzések

- A terület egyedülálló földtani, felszínalakítási és tájképi értékeinek, a harmadidőszaki vulkanikus kőzetek alkotta sziget-hegy megőrzése.

- A sajátos, mozaikos élőhelyegyüttesek, különösen az ezüsthársas-dárdáskaréjú tölgyes szurdokerdők (*Quercetum petraeae-cerris* konzociációja *cser nélkül, ezüsthárrsal*), a tatárjuharos tölgyesek (*Aceri tatarici- Quercetum*) és a sziklagyep-sztyeppréz mozaikok természetközeli állapotának, jellemző fajösszetételének és fajgazdagságának megőrzése, illetve fenntartása.

- A védett, fokozottan védett, vagy ritka növény- [pl. hosszúfüzérű harangvirág (*Campanula macrostachya*), borsóképű lednek (*Lathyrus pisiformis*)] és állatfajok [pl. uhu (*Bubo bubo*), haris

(*Crex crex*), a különleges értékű életföldrajzi színezőelemek - kárpáti és dacikus fajok [pl. kék meztelencsiga (*Bielzia coeruleans*), erdélyi tarsza (*Isophya stysi*)] megőrzése.

- A természetvédelmi célú tudományos kutatás (különösen a földtan, felszínalaktan, geobotanika, állattan, populációbiológia területén), a természeti értékek bemutatása és természetvédelmi célú oktatás számára megfelelő körülmények biztosítása.

2. Természetvédelmi stratégiák

- A Kaszonyi-hegy értékes természetközeli (többszintű, fajgazdag) erdeinek megőrzése, fenntartása, illetve kialakítása érdekében a meglévő faültetvények lecserélése őshonos fafajú, elegyes erdőkre. Az erdők jelenlegi kedvezőtlen korosztályviszonyainak kiegyenlítése, a vágásérettségi kor növelése.

- A természetvédelmi szempontból értékes gyepek aktív természetvédelmi kezelése a becserjésedés megakadályozása érdekében.

- A nem szántóként művelt, szántó művelési ágú területeken a művelésiág-váltás elősegítése.

- Az extenzív állattartás elősegítése a gyepterületek hasznosítása érdekében.

- A nem őshonos, agresszíven terjeszkedő fajok visszaszorítása aktív természetvédelmi kezeléssel.

- A természetvédelmi vagyonkezelésben lévő területek arányának növelése a területen belül, különös tekintettel az 1. pontban szereplő növénytakaságok előfordulási helyére.

- A védett és fokozottan védett növény-, illetve állatfajok élőhelyeinek megőrzése, szükség szerint aktív természetvédelmi kezelése.

- A táji, tájképi értékek megőrzése, fenntartása és rehabilitálása aktív természetvédelmi kezeléssel, illetve az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzésekkel összhangban nem lévő tevékenységek korlátozásával.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1.1. Élőhelyek kezelése, fenntartása

- A beavatkozások mellőzésével biztosítani kell az ezüsthárs dominanciájú kocsánytalan-dárdáskaréjú tölgyes, a kocsánytalan-dárdáskaréjú tölgyes és a tatárjuharos kocsánytalan-dárdáskaréjú tölgyes zavartalanságát. Nem a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság (a továbbiakban: igazgatóság) vagyonkezelésében lévő területek esetében az érintett területek elhelyezkedéséről az igazgatóság rendszeresen, legalább évente tájékoztatja a tulajdonost, illetve a földhasználót.

3.1.2. Fajok védelme

- Haris vagy egyéb földön fészkelő fokozottan védett madárfaj költése esetén az igazgatóság által elvégzett felmérés alapján az igazgatóság által a tulajdonossal, illetve a földhasználóval közösen június 15-ig, a költés biztonságát és zavartalanságát biztosító mértéknek megfelelően kijelölt területen a kaszálás legkorábbi lehetséges időpontja június 15. és július 31. közötti, az igazgatósággal egyeztetett időpont.

3.1.3. Látogatás

- A területen található kőfejtő (bányaudvar) csak a kőfejtő területén jogszerű tevékenységet, munkavégzést (tájrendezés előkészítése, tájrendezés, bányabezárás) végzők számára, valamint tudományos kutatás céljából látogatható; e tevékenységek elvégzése érdekében biztosítani kell a belépést a kőfejtő területére.

- A természetvédelmi hatóság - fokozottan védett állatfaj védelme érdekében - időben és térben korlátozhatja a terület látogatását.

3.1.4. Kutatás, vizsgálatok

- A területen csak a természetvédelem érdekében történő, illetve a terület természetvédelmi kezelésével kapcsolatos, az igazgatóság szakembereivel előzetesen egyeztetett, részletes kutatási tervvel rendelkező kutatási tevékenység engedélyezhető.

- A területen zajló kutatások semmilyen módon és körülmények közt sem veszélyeztethetik a terület kiemelkedő jelentőségű, pótolhatatlan természeti értékeit, életközösségeit, ezek együttesét, valamint a természetes folyamatok érvényesülését.

- A területen csak kivételes esetben engedélyezhető élő egyedek elpusztításával járó, tömeges gyűjtési mód. Gerinces állatfajok esetében az ilyen gyűjtési mód alkalmazása tilos.

3.1.5. Terület- és földhasználat

- A területen új építmény elhelyezése - a természetvédelmi kezelést, illetve az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzések elérését szolgáló építmény kivételével - tilos. A kivételként meghatározott körbe tartozó építmény létesítésekor a tájba illesztést az MSZ 20376-10:2007 azonosítójú szabványban foglaltak szerint kell biztosítani.

- A területen ipari és bányászati tevékenység - a terület természetvédelmi kezelési tervét tartalmazó jogszabály hatálybalépésének időpontja előtt kiadott érvényes engedélyben foglaltak (ideértve a Barabás I. bányatelken lévő külszíni bánya bezárását célzó tevékenységeket) kivételével - nem folytatható. Érvényes engedéllyel rendelkező bányászati tevékenység csak a területen található élőhelyek és azok életközösségeinek, továbbá a területen található védett növény- és állatfajok veszélyeztetése, illetve károsítása nélkül valósítható meg.

- Növényzet engedélyezett irtása csak az igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően, szükség esetén az igazgatóság által biztosított felügyelet mellett végezhető.

- A vadászható fajok közül csak az őshonos vadfajoknak a terület természetes eltartóképességének megfelelő, a körzeti vadgazdálkodási tervben meghatározott állományai tarthatók fenn.

- A területen található földutakon csak a természetvédelmi kezelés, a tulajdonosi jogok gyakorlása, jogszabályban előírt, valamint jogszabályokban előírt engedéllyel rendelkező tevékenységek végzése érdekében (ideértve a munkagépek behajtását is) lehetséges gépjárművel történő közlekedés.

3.1.6. Természetvédelmi infrastruktúra

- A terület természeti értékeit bemutató információs táblák elhelyezéséről és fenntartásáról az igazgatóság gondoskodik.

- A területen található kőfejtőt (bányaudvart) a terület tulajdonosának be kell kerítenie és a látogatók figyelmét tájékoztató táblákon kell felhívnia a bányaudvar látogatásának tilalmára, illetve a balesetveszélyre.

- A természetvédelmi hatóság által a 3.1.3. alpont alapján a látogatást érintően meghatározott korlátozásokra tájékoztató táblán kell felhívni a látogatók figyelmét, aminek kihelyezéséről az igazgatóság gondoskodik.

3.2. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.2.1. Szántó művelési ágú területek kezelése

- A szántóföldi művelés során bebálázott gabona- és kukoricaszárakat, illetve lucernát a bálázás után azonnal el kell szállítani a területről.

3.2.2. Gyep (rét és legelő) művelési ágú területek kezelése

- Gyep művelési ágú terület művelési ágának megváltoztatására irányuló engedélykérelem elbírálásakor amennyiben a természetvédelmi-botanikai szempontú értékelés eredménye alapján a gyep művelési ág fenntartása természetvédelmi szempontból nem indokolt, csak erdő művelési ágra való váltás engedélyezhető.

- Azokon a becserjésedő gyepterületeken, ahol ez természetvédelmi szempontból indokolt (természetvédelmi szempontból értékes sziklagyep-sztyeppmozaikok), a cserjésedést, valamint a cserjével borított terület terjedését kaszálással, legeltetéssel, illetve mechanikus cserjeirtással kell megakadályozni. Nem az igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő területek esetében az érintett területek elhelyezkedéséről az igazgatóság rendszeresen, legalább évente tájékoztatja a tulajdonost, illetve a földhasználót.

- A nem őshonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok (pl. akác, gyalogakác, kanadai aranyvessző, parlagfű) által elfoglalt területeken mechanikai cserjeirtást és szárazzást, illetve legeltetést kell alkalmazni.

- A legeltetett területeken évente tisztító vagy gazoló kaszálással kell megakadályozni a gyomosodást, mely során a nem őshonos, agresszívan terjeszkedő növényfajok egyedeit el kell távolítani.

- A gyep kaszálására június 15-e után kerülhet sor. Haris vagy egyéb földön fészkelő fokozottan védett madárfaj fészkelése esetén a kaszálásra a 3.1.2. alpontban szereplő előírást kell alkalmazni.

- A kaszálás során kizsároló kaszálási módot és vadriasztó láncot kell alkalmazni.

- A lekaszált és bebálázott szénát a kaszálást követő 30 napon belül, száraz talajviszonyok mellett kell a területről elszállítani.

- Talajlazítás, felülvetés, valamint műtrágya, hígtrágya kijuttatása tilos.

3.2.3. Szőlő, kert és gyümölcsös művelési ágú területek kezelése

- Felhagyott szőlő engedélyezett felújításával, valamint engedélyezett szőlőtelepítéssel kapcsolatos tevékenység megkezdése előtt legkésőbb 7 nappal az engedélyesnek tájékoztatnia kell az igazgatóságot.

3.2.4. Erdők kezelése

- Fakitermelés kizárólag szeptember 1. és február 15. között végezhető. A kiszállítási útvonal nem érintheti a sziklagyep-sztyeppréti mozaikokat.

- Az erdőfelújítási munkálatokat a természetes felújulási folyamatok figyelembevételével, azok felhasználásával kell elvégezni.

- A terület természetes állapotára jellemző fafaj-összetétel kialakítását követően a természetes felújulás elősegítése céljából végezhetők erdészeti beavatkozások.

Az erdőgazdálkodásra vonatkozó további részletes előírásokat az érvényes körzeti erdőterv tartalmazza.

3.2.5. Művelés alól kivett területek kezelése

- A felhagyott kőfejtőben (bányaudvar) kőzetkitermelés csak a bányabezáráshoz megfelelő állapot elérése érdekében, az ehhez szükséges módon és mértékben történhet, az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzésekkel összhangban.

- A bányabezárás során a közel függőleges bányafalakat meg kell tartani, szükség esetén a nagyobb méretű, nem stabil kőzettörmöket el kell távolítani. Bányabezárást előkészítő termelés csak a +110 mBf szinten lehetséges, amelynek során ki kell alakítani a végrézsűket.

- A nem őshonos, agresszíven terjedő növényfajok visszaszorításáról gépi, illetve kézi eltávolításukkal, szükség esetén glifozát hatóanyag tartalmú vegyszeres kezeléssel kell gondoskodni.